

KUST EN ZEE, vereniging voor zee, duinen en delta wordt gevormd door vier Nederlandse natuurbeschermingsorganisaties, gericht op de kustzone. Zij zetten zich in voor bescherming en behoud van de Nederlandse natuur in de kustzone. Stichting De Noordzee, net als Stichting Duinbehoud partner in Kust en Zee, vertelt in onderstaand artikel over een van haar speerpunten.

Van duur betaalde naar duurzame vis

CHRISTIEN ABSIL

Het gaat niet goed met de Noordzeevervisserij. Noch in Nederland, noch in onze buurlanden. Er moet steeds meer gevisst worden voor steeds minder vis. Om een kilo platvis te vangen wordt gemiddeld vier liter brandstof verbruikt. De vissers draaien de laatste jaren steeds vaker met verlies. Visserij is niet bepaald duurzaam en de consument heeft er geen weet van hoe zijn vis is gevangen: duurzaam of duur betaald?

De Nederlandse vissers zijn specialisten in het vangen van platvis met de boomkor. Aan weerszijde van de boot hangen netten aan een twaalf meter lange zware stalen boom. Voor het net zijn zware kettingen bevestigd, die over de bodem schrapen. Zo wordt het bovenste bodemlaagje omgewoeld. Platvis wordt opgeschrikt en zwemt omhoog het net in.

De Nederlandse vissers zijn momenteel specialisten in het vangen van platvis met de boomkor (foto: Willem Ment den Heijer).

De vis wordt duur betaald

Met de boomkor kan goed schol en tong gevangen worden, maar er is ook erg veel bijvangst van ondermaatse vis en niet-doelsoorten.

Bovendien wordt de bodem te diep en te vaak omgewoeld waardoor veel bodemleven wordt gedood. Het verdwijnen van de oester en het verminderd voorkomen van soorten als de zee-kreeft, de dodemansduim, de zeekat (inktvis) en grote schelpdieren in de Noordzee wordt in verband gebracht met de intensieve boomkorvisserij.

Niet alleen kabeljauw, maar ook de voor de Nederlandse visserij belangrijke platvisbestanden zijn overbevist. Kotters moeten steeds meer vierkante kilometers omploegen om dezelfde

hoeveelheid vis te vangen.

De inkomsten zijn afhankelijk geworden van af en toe een goede jaarklasse en een gunstige brandstofprijs. Om toch meer uit zee te halen worden soms illegale netten gebruikt, of de motor opgevoerd zodat harder gevisst kan worden. De vis wordt duur betaald.

Duurzame visserij

Stichting De Noordzee streeft naar een duurzame visserij. Een visserij waar niet alleen natuur, maar ook de vis en de visser van profiteren. Hoewel er verschillende opvattingen bestaan over duurzame visserij, heeft Stichting

De Noordzee in 2003 een droombeeld voor de toekomst verwoord:

De visserij ziet er in 2020 heel divers uit. Er is een florerende visserij met veel, relatief lichte schepen. De schepen gaan een beperkt aantal dagen de zee op, maar mogen alles wat ze vangen aanlanden. Tijdens de paaiperiode in de winter wordt er niet gevestigd op platvis. Er is controle (vooral via de satelliet), onder andere op de maaswijdte en het soort netten dat gebruikt wordt. Die controle is in Nederland eigenlijk nauwelijks nodig want de vissers hebben onderling een gedragscode voor duurzame visserij opgesteld. Kleinschalige visserijmethoden zoals ankerzegenvisserij zijn erg populair. Er wordt een grote variatie aan vissoorten gevangen. De consument weet superverse vis erg te waarderen, dus er zijn tegenwoordig veel dagvissers. Er wordt in de buurt van de windmolenparken ook met staande netten gevestigd. Daar zitten wel pingers (geluidszendertjes) op om dolfinen en bruinvissen af te schrikken. Er zijn diverse verdwenen soorten terug aan het komen: zo wordt er af en toe zelfs tonijn gevangen, al is die nog niet zo groot als in de dertiger jaren van de vorige eeuw. Omdat de werkdruk lichter is dan vroeger, is het vissersvak weer interessant geworden: er zijn opmerkelijk veel herintreders en ook de visserij scholen zien de leerlingenaantallen elk jaar toenemen. De toekomst voor de vis en de visserij is dus weer florissant.

De praktijk is weerbarstig

Europees visserijbeleid is weinig effectief gebleken om visbestanden duurzaam te herstellen. Moedige hervormingsplannen blijken altijd te verwateren door politieke koehandel in Brussel, met als gevolg dat de Europese visbestanden er slechter voor staan dan ooit. De sturing vanuit de markt ontbreekt, en daarom zal de visser

niet snel uit eigen initiatief duurzaam gaan vissen. Zijn buurman doet het immers ook niet en dan werkt duurzame visserij niet. Als de burger zich bewust wordt van de (on)duurzaamheid van vis, dan is de visser wellicht eerder bereid duurzamer te gaan vissen.

Bestaat duurzame vis?

Wat is duurzame visserij eigenlijk? En hoe zou je als burger daar iets aan kunnen doen? Als je vis koopt in de winkel is het meestal maar gissen waar die vandaan komt. En helemaal hoe die gevangen of gekweekt is. Kun je als consument duurzame vis herkennen als je die zou willen kopen? Voor vlees, zuivel, groenten en eieren heb je de keuze: je kunt bijvoorbeeld gewone, maar ook gras-, scharrel-, volière-, of biologische eieren kopen. Bij vis heb je die keuze helemaal niet. Hooguit kun je dolfin-vriendelijk gevangen tonijn in blik vinden. Omdat duurzaam gevangen vis niet is te herkennen, is het moeilijk daar nu bewust voor te kiezen. De enige vis waarvan je weet dat die duurzaam gevangen is, is vis met het Marine Stewardship Council (MSC) label. Een visserij die voldoet aan een aantal eisen, zoals goed beheer, kan zich laten beoordelen voor dit label. Er is echter op dit moment nog vrijwel geen MSC-gelabelde vis te koop in Nederland. Ook ontbreekt het aan een goed keurmerk voor gekweekte vis.

Lang leve de vis

Het is dus de hoogste tijd om duurzame vis(serij) eens ruim aandacht te geven. Daarom heeft de Week van de Zee in 2004 als centraal thema Lang leve de vis, gekozen, waarbij de vis als symbool gebruikt wordt voor de veelzijdigheid en tegelijkertijd kwetsbaarheid van de (Noord)zee. Om in de viswinkel een bewuste keuze voor duurzame vis te kunnen maken gaat Stichting De Noordzee in samenwerking met consumentenjournalist Wouter Klootwijk de 'Goede Visgids' publiceren. Die gids zal antwoord geven op vragen als: is kweekvis beter dan wilde vis; mag ik nog wel kabeljauw eten als die bijna uitgestorven is in de Noordzee; en bestaat er scharrelvis of biologische vis? De Goede Visgids zal in mei worden uitgebracht. Tijdens de Week van de Zee (zie www.weekvandezee.nl) zal er onder andere tijdens visdebatten en vis-diners speciale aandacht zijn voor duurzame vis. Dan zal het duidelijk zijn dat u als consument ook een bijdrage kunt leveren aan de verduurzaming van de visserij.

DR. M.C.P. ABSIL IS PROJECTLEIDER VISSERIJBELEID BIJ STICHTING DE NOORDZEE

De visserij ziet er in 2020 heel divers uit. Er is een florerende visserij met veel, relatief lichte schepen (foto: Willem Ment den Heijer).

